

TRIBUNA

REVISTA POLITICA ȘI CULTURALA

APARE SĂPTĂMANAL SUB ÎNGRIJIREA UNUI COMITET

CUPRINSUL :

- „Tribuna“. . . . Declarațiile d-lui Iuliu Maniu
 * * Răvaș de peste munți.
 * * . . . Căntece populare din războiu.
 Dr. G. Sima. . . Ungurii și biserica românească.
 * * . . Ieri și azi (Convingerile d-lui Virgil Arion).
 Eugeniu Revent. . Ostașilor noștri (poezie).
 * * . Cum se scrie din Galiția.
 Aurel Esca . . . Știam că este ea... (poezie).
 Dr. G. S. . . . Preocupări bisericești.

CRONICA :

Politică: Azi prieteni, mâine dușmani, Un mort: Dardanelele, O propagandă neiertată, George Lazăr premergătorul „trădătorilor de patrie“, D. Dinu C. Arion, Informațiuni pentru membrii Ligei. „Cronica Moldovei“, Dureri înăbușite, Ce așteaptă învățătorii din România?

Mișcarea culturală: D. Iorga despre literatura din Ardeal, Concertul Baritonului G. P. Văleanu, Din calvarul intelectualului român ardelean, Încă cinci făclii stinse, Gheorghe Moian, „Națiunea“.

Ecouri.

BUÇUREȘTI

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA „LIBRĂRIA STĂNCIULESCU“

Bulevardul Elisabeta No. 5

PREȚUL 20 BANI

COLABORATORI:

Zaharia Bârsan, Sever Bocu, Dr. C. Bucșan, D. N. Ciotori,
Iuliu Enescu, Aurel Esca, I. Al. George, Ion Moța, Gh. Popp,
Virgil Al. Popescu, N. I. Rusu, Iosif Schiopul, Dr. G. Sima.
Gh. Stoica, I. U. Soricu.

ABONAMENTUL:

1 an — 10 lei

6 luni — 5 lei

„TRIBUNA“

REVISTĂ POLITICĂ ȘI CULTURALĂ SĂPTĂMÂNALA

DECLARAȚIILE D-LUI IULIU MANIU

În sfârșit, un glas sincer și curajos ne vine din Ardeal. E declarația d-lui Iuliu Maniu, făcută în adunarea „congregațiunii“ comitatului Alba de jos, care mâine sperăm că se va numi consiliul județean din acel ținut.

D. Maniu face, în ciuda tuturor intimidărilor, declarația hrăpicată și lipsită de orice echivoc, că ar fi o mare greșală de a se crede că participarea la război a poporului românesc din Ungaria ar fi expresia unui sentiment de mulțumire cu regimul politic sub care trăiește. Cu toată hotărârea se spune în declarație că neamul românesc de peste munți nu aduce sacrificii spre a mântui „sistemul de guvernare actual care însemnează pentru el robie sufletească și politică“.

Dimpotrivă, jertfele se fac în nădejdea—vană, spunem noi,—a înfăptuirii „libertății naționale“. Neamul românesc nu va înceta deci niciodată—spune d-nul Maniu—să lupte pentru atribuțiile vieții naționale. Românii cer ca „din prefacerea ideilor de azi să isvorască și mărirea neamului românesc din Transilvania și Ungaria“.

În rezumat, aceasta este esența declarațiilor d-lui Maniu.

Să constatăm că am fi dorit ca, de la începutul războiului, *acestea* să fie primele declarații oficiale ale partidului național român.

La început însă, partidul părea că și-a pierdut busola. S'au produs întâi manifestarea, plină de insuficiență, a d-lui dr. T. Mihali, apoi nenorocita invitațiune a d-lui dr. Al. Naida, adresată României, de a intra în război alături

de Ungaria, invitare care dintr'o catastrofă morală, cum a fost pentru autor, putea să devie. una politică pentru neamul românesc întreg, dacă ar fi fost ascultată. După d-nii Mihali și Vaida, au venit apoi diferite declarații de patriotism din provincie, explicabile și lesne de iertat, după ră-tăcirea celor din fruntea partidului.

Unde a fost pe atunci d. Maniu? El care e adevăratul *spiritus rector* al partidului, nu a colaborat sau nu a știut de ele? Dacă declarațiile sale de azi nu ar fi fost posibile atunci, nu avea datoria, fie de a le împiedica pe celelalte, fie de a le acoperi cu autoritatea incontestabilă a numelui său? D-sa însă le-a îngăduit, poate chiar le-a încurajat de după culise, refuzând să le semneze, și păstrându-și iscălitura intactă pentru ziua declarațiunii sale de acum.

Politica partidului național în timpul războiului trebuia să nu capete forma unor manifestări izolate, când ale unuia când ale altuia din conducători. Ea trebuia să fie un bloc de marmură pentru care să primească sau să respingă răspunderea solidară comitetul executiv în întregimea lui. S'ar fi evitat, în acest chip, greșeli cari aci în România ne făceau să roșim. S'ar fi obținut în schimb succese morale cari ar fi înălțat prestigiul și demnitatea noastră și dincolo. În mijlocul formidabilei manifestări de forță și solidaritate a Germaniei, poloniei și danezii au avut curajul să înfrunte șovinismul asupritorilor și să arunce, în parlamentul poporului lui Hindenburg, protestarea și declarațiunea lor de nemulțumire politică. În Ungaria, învinsă fruntașii români au tăcut la Budapesta.

A vorbit însă unul la București în colpanele „Adevărului“ contra Rusiei care luptă oricum și pentru libertatea lor. Și celălalt care vorbește acum rostește abea după 8 luni, undeva într'o adunare provincială, la Aiud, primele cuvinte curajoase pe cări, firește, le aplaudăm cu căldură.

Se înțelege, aplauzele noastre răsplătesc numai curajul, cam calculat, al acestei declarații, nu și politica pe care o exprimă.

Neamul românesc are azi altă politică decât aspirația de a căpăta dela unguri aceea ce numai dorobanțul român îi mai poate da. Ungaria pentru noi nu mai poate fi decât

un vast mormânt încununat cu floricelele de recunoștință retorică ale contelui Tisza, și împodobit cu sclipirea tînichelelor și „laudelor“ împărătești, pe cari strămoșii noștri dela 48 le-au refuzat. Viața națională acolo nu mai este cu puțință decât sub scutul pajurei regale române, sub fâlfâirea flamurei tricolore pe cetatea zimțată de munți a Carpaților ardeleni.

De aceea, primim declarația d-lui Iuliu Maniu ca un semn de viață, ca o protestare necesară, nu însă ca un program politic care se va fixa aici și a cărui realizare tot numai de aici va mai putea să pornească.

Iată textul declarațiunii d-lui Maniu, așa cum l-am primit, necenzurat, din Blaj.

Considerații superioare ușor de înțeles ne-au îndemnat să luăm bine cumpănita hotărâre, ca între împrejurările actuale să nu intrăm în discuții politice.

Dacă cu toate acestea veniți la această adunare congregațională din cauza altor chestiuni importante, de data aceasta în mod excepțional luăm cuvântul, o facem exclusiv din motivul, ca tăcerea noastră în fața propunerii comitatului Torna-Abauj să nu fie fals interpretată și la adăpostul rezervei noastre conștiințe să nu se strecoare în opinia publică, în detrimentul poporului românesc, vederi direct opuse convingerilor noastre politice. Nu vom intra însă nici de data aceasta în discuția chestiunii politice puse la ordinea zilei de comitatul Torna-Abauj, nici vom lua parte la votarea care va avea loc, ci ne vom mărgini a face următoarea

DECLARAȚIE

Poporul românesc din Transilvania și Ungaria, îndemnat de simțul său de datorie și de instinctul său de conservare, ajutat de spiritul său de abnegație, în conformitate cu tradițiunile sale seculare a satisfăcut pe deplin și în aceste zile de grozavă încercare, datorințele sale cetățenești. Faptele vitejești și virtuțile militare neîntrecute, pe cari fiii neamului românesc le-au desfășurat ca ostași români alături cu fiii altor neamuri, cu cari însă nu doresc

să fie confundați au adaus multe pagini glorioase la cartea jertfelor și suferințelor fără sfârșit aduse pentru Patrie și Dinastie.

Ar fi însă o mare greșală a atribui această atitudine a poporului românesc unei mulțumiri cu stările actuale politice cari îl nemulțumesc în cea mai mare măsură, și ar rătăci foarte crezând cineva, că poporul românesc aduce în zilele acestea grele sacrificiile sale enorme pentru susținerea sau chiar desvoltarea sistemului actual de guvernare, care pentru el înseamnă robie sufletească și politică.

Poporul românesc a prelinș toldeauna cu toată lăria cuvântului, recunoașterea drepturilor sale istorice, precum și ale aceloră, cari urmează în mod firesc din însuș șaptul existenței sale. Azi, mai mult ca oricând, ține la schimbarea stărilor nesuferite de azi, pretinde înfăptuirea drepturilor sale și se simte necesitat să constate cu adâncă durere, că numai în Țara noastră nu se aude dela cei competenți, că vitejia și fidelitatea popoarelor acestei Monarhii dovedită cu prisosință și cu această ocaziune, este un motiv mai mult ca să se înfăptuiască fără amânare libertatea națională pentru toate popoarele și un regim adevărat democratic ocrotitor pentru toți cetățenii.

Națiunea română a dat dovezi cu prisosință prin șapte evidente nu numai despre loialitatea sa cetățenească ci și despre adâncă sa pricepere pentru rezoanele politice mondiale, deci nu este nevoie a le șublinia cu cuvântul, dar omeneste gândindu-se, va trebui fiecare să înțeleagă, că aceste rezoane în sufletul nostru numai existând, și în noi se pot șălășlui, și prin urmare e drept, just și omenesc, ca pe lângă sacrificiile aduse pentru Patrie, să nu dăm uitării condițiile de existență a neamului nostru, ci să pretindem înaintea lumii întregi toate atributele vieții naționale, pentru cari nici când nu vom înceta a lupta.

Și, când la durerile sufletului nostru cernit de suferințele veacurilor să adauge jalea văduvelor și orfanilor eroilor români căzuți pe câmpul de luptă pentru Țară, e firesc acel postul al nostru, ca din prefacerea zilelor de azi, să isvorască și mărirea neamului românesc din Transilvania

și Ungaria și din suferințele atâtor generații, să se nască fericirea generațiilor viitoare, ceea ce numai prin înfăptuirea libertății noastre naționale și a justiției sociale se poate ajunge.

Acesta e textul declarațiunii d-lui Maniu pe care am ținut să o reproducem în întregime pentru însemnătatea ei istorică.

„TRIBUNA“.

RĂVAȘ DE PESTE MUNȚI

Dintr'o scrisoare primită dela un prieten dintr'un oraș românesc de peste munți, reținem următoarele rânduri în cari se reoglindește starea sufletească a celor rămași la vetrele lor :

Dragă prietene,

E și azi o zi de Joi, ca atunci înainte cu doi ani. Stăm în acelaș colț de stradă și privim spre aceiași munți, cu piscurile încărunțite, cari ne despart de atâta amar de vreme. Și, totuș, ce deosebire mare între aceste două zile de Joi.

Atuncil... Eram cu toții numai viață, entuziasm, încredere, mândrie neșărmurită. Telegraful ne adusese știrea despre mobilizarea armatei române și simțiam cu toții că pentru poporul românesc dela acest ordin de mobilizare începe o epocă nouă, epoca înălțării naționale.

Știi cum și botezasem străzile și piețele: Calea Doro-banșilor, Piața Unirii, Bulevardul Mihai Viteazul.... Par'că vedeam răsărind de după crestele munților căciulile doro-banșilor desrobotori și par'că auziam goarneaule mântuitoare. Și oriunde priviai și vedeai un Român, puteai citi în ochii lui că toată urgia trecutului plin de asupriri n'a putut să stingă în el credința veche că ziua mare va sosi și credința nouă că ziua mare a început să răsară...

Azi? Stăm cu toții în tăcere și, cu acelaș entuziasm în suflete, dar înăbușindu-l în cutele cele mai tănuite, așteptăm, așteptăm... și pare că, uneori, ne vine să nu mai cre-

dem... De atâtea ori ne-am culcat seara, după întruniri prietenești în careva colț de grădină, legănându-ne în iluzii și adurmind cu dorul ca dimineața să ne trezească sunetul de goarne... Lăsam geamurile deschise ca nu cumva să pierdem cel mai neînsemnat sunet, să-l auzim măcar cu o clipă mai târziu de cum l-am fi putut auzi.

Și să nu crezi că numai noi visăm așa. Acesta este azi crezul întregului nostru popor, mai ales al poporului dela țară. De atunci, din aceea zi de Joi, de acum's doi ani, li-a rămas în suflet credința că tot într'o zi de Joi are să înceapă și desrobirea noastră... Și de atunci nu trece nici o zi de Joi, fără ca sate întregi să se îmbrace de sărbătoare ca să-i poată primi cu cinste pe cei ce vin în numele unui viitor nou.

Au trecut, însă, atâtea zile de Joi; de atâtea ori am văzut satele noastre în sărbătoare, cu toată jalea ce ne doboară pentru ceice s'au dus să moară în țară străină,— încât uneori ne vine să nu mai credem. Și totuș credem, credem cu o credință neșărmurită, căci ce ni-ar mai rămânea dacă n'am avea nici această credință?

O jumătate de oră stăm fără să zicem un cuvânt, privind numai țință spre munții aceia înalți ce străjuie în depărtare. Ni-am obișnuit să vorbim cu ochii, să ne spunem durerile și bucuriile dintr'o strângere de mână...

Alături, în cafenea, e șgomot și vorbă multă. La o masă, un cetățean sas, pântecos, se ceartă cu băieții cari vând ediții speciale cu „cele mai noi telegrame de pe câmpul de luptă“. Lui nu-i mai trebuie minciunile acelea oficiale. Cei din jurul lui tac. E atâta desnădejde în această tăcere a lor, dar desnădejdea lor e nădejdea noastră!

E și azi o zi de Joi, ca atunci... Oare câte vor mai trece până vom putea citi din desnădejdea lor sfârșită că cea mai mare zi de Joi a sosit?

Și atunci și dacă vom muri, moartea o să ne fie ușoară în sunetul goarnelor răzbunătoare...

Al tău C...

CÂNTECE POPULARE DIN RAZBOIU

*Foae verde icderii
 Vai vecine dor ți-o fi,
 N'am pe cine-ți porunci.
 Nici pe vânt
 Câte-un cuvânt,
 Vântu-i fără crezământ.
 Foae verde merișor,
 Eu ți-aș porunci pe nor,
 Dar noru-i întunecat
 Nu ți-a spune-adevărat
 Că trăesc tot cu bănat
 De când s'a mobilizat.
 Floricică de cicoare,
 Eu ți-aș porunci pe soare,
 Soarele n'conjoară mult*

*Nu ți-a spune așa-curând.
 Eu ți-aș porunci pe stele
 Dar stelcile s mărunțele
 Nu ți-or spune că mi-e jele.
 Frunzuliță de alună,
 Eu ți-aș porunci pe lună,
 Luna-i numai jumătate
 Nu ți-a spune cu dreptate
 Că trăesc tot supărată.
 Eu-ți trimet prin astă carte
 Voie bună sănătate.
 Eu, carte, te rog pe tine
 Să m'ascuți tu cât de bine.
 Vezi te scriu cu mâna dreaptă
 Ca să pleci acuma n'dată....*

UNGURII ȘI BISERICA ROMÂNEASCĂ

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Față de credința religioasă a Românilor din Transilvania, atitudinea Ungurilor a fost totdeauna dușmănoasă. Încă din secolul al XIV-lea ei au încercat să-i convertească pe Români la romano-catolicism, ceea ce li-a și succedat în ce privește clementele conducătoare ale poporului. Nobilimea română s'a făcut catolică, încetând în același timp de a mai avea caracter românesc. În secolul XVI—XVII, principii calvini au lucrat cu fel de fel de mijloace pentru acapararea Românilor pe partea lor: li-au impus episcopi și preoți români-calvini, li-au făcut școli preoțești calvine (d. ex. în Făgăraș). În secolul XVIII, după eșecul calvinilor, reiau aceiași operațiuni în contra noastră romano-catolică. Prigonirea preoției române, pentru că ținea poporul în legea sa, o ilustrează foarte caracteristic maltratarea mitropolitului Sava Brancovici, care a fost bătut de unguri în mijlocul pieții din Aiud, pentru „încăpățănarea“ cu care ținea la legea sa.

După încercări repetate, la 1700, izbutesc să-l silească pe mitropolitul Atanasie Anghel să treacă, dinpreună cu o mare parte a protopopilor, la romano-catolici, prin ceea ce ne-au rupt de comunitatea bisericăscă cu Principatele române, precum și de alte legături pe cari le aveam cu ele.

După trecerea la Unire, mitropolitul român e redus la rangul de episcop și supus arhiepiscopului ungar din Strigoniu, sub care a stat biserica unită până la 1853. Episcopului i s'a pus în coastă un iezuit romano-catolic, care conducea biserica română în sens catolic. Apoi reședința fu mutată la Făgăraș și mai pe urmă la Blaj. După Atanasie a ajuns episcop unit un ungar romano-catolic, care însă n'a păstorit.

Pe Atanasie nu l-a urmat decât o mică parte a poporului; cei mai mulți au rămas și mai departe ortodoxi. Peste 60 de ani acestor Români nu li s'au dat episcop, pentruca în acest chip să se desguste și să treacă și ei la catolicismul unguresc. După experiențe de șase decenii văzând însă guvernanții că ortodoxii nu pot fi extirpați, i-au pus sub ocrotirea episcopilor sârbi din Buda, iar la 1783 li-au dat chiar episcopi anume, dar tot sârbi. Abia la 1810 li s'a dat un episcop român, dar acestuia i s'a impus ca secretar un unit (greco-catolic).

La 1843, dieta ardeleană a dat ordin ca în seminariile române să se introducă limba maghiară.

Mai ales după 1867 însă, acțiunea ungarilor față de biserica românească, a luat un caracter ofensiv tot mai declarat.

În biserica ortodoxă, după moartea mitropolitului Șaguna, a fost ales mitropolit Ioan Popazu, un om de mare valoare, dar împăratul nu l-a întărit. În locul lui a fost ales un biet bătrân cu sentimente sârbești, Procopie Ivacicovici, care după un an de zile s'a și dus patriarh la Sârbi. După el a fost ales Miron Romanul, om cu o cultură ungurească și cu sentimente destul de dubii. El era candidatul guvernului și a trebuit să fie ales. Douăzeci și patru de ani a păstorit Miron, dar pe urma lui n'a rămas nicio faptă națională. Și la Arad și la Caransebeș s'au întâmplat cazuri, când Împăratul n'a întărit pe alesul bisericii. La Arad fusese ales V. Mangra, pe când era încă român corect, dar nu fu întărit, tocmai fiindcă era bun român. La Caransebeș, după moartea episcopului N. Popea, împăratul a refuzat pe doi aleși ai Bisericii. Guvernul voia să ingenuche cu totul voința reprezentanților bisericii, punând în fruntea acesteia, întrucât se poate, elemente hibride ca sentiment național.

Față de greco-catolici, tendința guvernului s'a putut cunoaște mai ales cu prilejul înființării episcopiei gr. cat. maghiare dela Hajdudorog la care s'au adăugat 44 parohii unite

din dieceza Orăzii Mari, 4 din dieceza Gherlei și 35 parohii din arhidieceza de Blaj.

În ce privește autonomia bisericii gr. cat., iată cari sunt părerile guvernului de astăzi, exprimate de contele Tisza în cuvântarea sa dela 20 Februarie 1914, ținută în Cameră: „Chestia autonomiei provinciei bisericești gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș va fi rezolvată deodată cu autonomia romano-catolicilor, dar guvernul nu are obiecție, ca la rezolvare raporturile speciale ale amintitei confesiuni să fie luate în considerare în în mod corespunzător. Despre aceea deci ca să fie separat organizată autonomia lor, după modesta mea părere, nu poate fi vorba. Chestia trebuie tratată atunci, când peste tot va fi rezolvată chestia autonomiei catolice maghiare“¹⁾.

Pentru a înțelege după importanța lor politică aceste declarații, trebuie să însemnăm că Sașii din Ardeal, cari sunt de aceeași confesiune cu cei peste un milion de Unguri din Ungaria și cari fac politică guvernamentală, au autonomie deplină fără niciun fel de amestec cu Ungurii. Românii uniți vor trebui însă să fie în aceleași cadre cu romano-catolicii. Episcopii lor vor participa și mai departe la conferințele episcopilor romano-catolici și vor trata pe Românii ortodoxi de „schismatici“, fiindcă aceasta convine mai bine din punctul de vedere al dușmanului neamului nostru.

În ce privește înființarea unei episcopii gr. or. maghiare, iată declarațiile contelui Tisza: „A fost vorba (cu prilejul tratativelor de împăcare cu România), s'a atins în discuție chestia înființării episcopiei gr. or. maghiare, iar noi am declarat că guvernul nu se ocupă în prezent cu chestia aceasta, nu are de prezent intențiunea să o înființeze. Însă cu privire la viitor nu-și leagă nici decum mâinile în chestia aceasta“.

Vom avea deci, peste un timp oarecare, și o episcopie gr. or. maghiară!

Preoțimea română e și ea an de an tot mai robită de legea congruei, adică a salariului preoțesc pe care-l primește dela Stat și pe care Statul îl poate sista în orice moment pentru „atitudine ostilă Statului“. Zi de zi preoțimea e tot mai

1) Vezi „Vorbirea Contelui Stefan Tisza“, Sibiu 1914, pg. 60.

timidă și, dacă sistemul unguresc nu se va schimba, peste un deceniu-două, vom avea o preoțime la ordinele guvernului, uci-gătoare pentru noi.

Și astfel Biserica lui Christos, în loc să pregătească pentru împărăția lui Dumnezeu, pregătește pentru imperialismul maghiar...

Dr. G. Sima.

ERI ȘI AZI

(Convingerile d-lui Virgil Arion)

D. Virgil Arion, fost președinte al *Ligei Culturale*, redactorul ziarului *Moldova*, a făcut asupra raporturilor dintre români și unguri următoarele declarațiuni:

De peste o mie de ani durează lupta între Români și Unguri, luptă în care Români, în vremurile de mult, au fost înfrânți, dar nu distruși. Lupta a continuat, ea nu s'a sfârșit niciodată. căci pace dreaptă între Români și Unguri nu s'a făcut. De peste o mie de ani Români nu sânt cărmuiți în Ungaria, sânt asupriți. Inscrși pe condicile de bir, puși la muncă grea, exploatați, striviți, insultați, calomniați. Li s'au furat pământurile; li se fură și astăzi pământurile. Pământurile grănicerești și pământurile bisericilor lor se dau la alții, dușmanilor lor.

Li se fură numele: „Olăh“, nu „Român“. Li se fură până și ființa lor etnică de neam deosebit. Ani de zile, sute de ani, o mie de ani n'au fost recunoscuți. Români ca națiune deosebită n'au drept de existență în țara lor. Ființa lor etnică a fost negată; și astăzi încă naționalitatea lor este contestată și astăzi nu li se îngăduie să grăiască, să gândească, să se închine în limba lor.

Te cuprinde un fior de groază, clocotește în tine mânia atâtor generații, când te gândești la atâta nedreptate, la atâta suferință...

Și, dacă omul se plânge, dacă face gestul instinctiv al apărării, oh! atunci e gonit, e lovit, e dat judecății, e osândit, e aruncat în temniță, e botjocurit în presa ungurească și în presa *vândută* Ungurilor, și asupra numelui de Român se aruncă pata de „popor sălbatec și crud“.

Ce este aceasta? Este pace? Este, supt forma ipocrită, vicleană a păcii, războiul care continuă ca să îngenunche definitiv, ca să sărăcească până la os, ca să distrugă din rădăcină! Este lupta de exterminare, lupta definitivă dintre năvălitor și băștinaș, dintre asiatic și european.

Accăsta este drama care, aici, la hotarele noastre, se joacă de

o mie de ani: drama în care lumina focului e reală, în care gemătul și plânsetele și moartea sunt adevărate. Ce suntem noi față de această dramă? Simpli spectatori? Ne simțim actori în această dramă. Suntem de acelaș neam cu Românii din Ungaria: nu putem să rupem pe Românul de aici de Românul de dincolo. Nu putem ființa națiunii să o rupem în bucăți care să nu se țină unele de altele. Nu putem poporul acesta să-l pulverizăm, să-l prefacem într'un praf pe care să-l ca toate vânturile.

Și, tot astfel, nu putem istoria neamului acestuia să o făurim în momente fugitive, în momente care să nu se lege unele de altele, în momente care să nu se lumineze unele pe altele. Nu putem înfrângerea de astăzi să o desfacem de înfrângerea de ieri; nu putem împușcările de astăzi să nu le legăm de asasinatele de ieri; nu putem omorurile de astăzi să nu le legăm de spânzurăturile de ieri.

O națiune este un ce viu, ceva perfect și armonic, care trăește, care durează, care străbate veacurile.

De această viață națională, noi toți ne simțim cuprinși. Ea ne îmbrățișează, ne învăluie, ne susține, ne înalță. Noi, sau cel puțin ei, d-lor, nu au ochi, nu au minte, nu au inimă decât pentru dânsa. Pentru miné este singura realitate care e mai presus de realitatea noastră, de ființa noastră trecătoare.

Ce este de făcut și ce putem face noi? Nu gândește și nu pot să spun ce au să facă acei mari: în sfaturile lor adânci, în înțelepciunea lor cea mare, în tainele a-tot-științii lor nu se poate pătrunde așa de ușor. Trebuie să te uiți prin stele, să consulți augurii, știu eu? să te duci pe la cărturărese ca să ajungi să găcești, să știi ce au să gândească, ce gândească acești domni. Cine știe? poate o să întrebe la Viena ce trebuie să gândească! cine știe, d-lor, poate că vor pregăti — poate că pregătesc chiar — vre-o întâlnire nouă, la Ischl, între Cărmuitorul acestei țări și capul Statului vecin.

Despre acei cari își rād de orice, cari desprețuiesc toate, cari au inteligența lor vulpească de mediocrități îngâmfale, cari n'au nici priceperea problemelor mari, nici puterea de-a sta în slujba lor, despre aceia cred că nu e nevoie să mai vorbim: priviți-i și treceți!

Aceste declarații au fost făcute la adunarea de protestare ținută la București la 6 Iunie 1910. De atunci raporturile dintre români și unguri s'au îndulcit, problema Ardealului e rezolvită, prin moartea câtorva zecimi de mii de români pentru asupritorii lor, Ligă și-a realizat visul spre care d. Virgil Arion a condus și unica problemă națională ce a rămas este *Basarabia*.

OSTAȘILOR NOȘTRI

*Eroi uitați în umbra atâtor veacuri triste,
 În voi nu reînvie avântul legendar,
 Când glasul înfrățirii vă cheamă 'n desnădejde
 Cu sabia să trageți al neamului hotar?*

*Trecutul de mărire ne strigă din morminte,
 Și glasul suferinței ce chiamă ajutor,
 Menirea noastră 'n lume la Dunăre și Mare
 Și glasul înfrățirii aceluiași popor.*

*Ardealul ne așteaptă în lanțuri sângerate
 În care gem o mie de ani de suferințe,
 Atâta răsbunare și mame văduvile, prary Cluj
 Copile îndoliate și prunci fără de părinți.*

*S'or umili călăii în ceasul judecății,
 Dar milă să nu aibă, cum n'au avut de noi,
 Și-al nostru să fii iarăși și să rămâi de-apururi,
 Ardeal, grădină scumpă și leagăn de eroi.*

*Se stânge neamul nostru departe 'n țări străine,
 De jalea lui și Tisa și Nistrul plâng amar,
 Ce vremuri, vai, ne-ajunge, când dulcea Bucovină
 Spre noi și'ndreaptă ochii și rugă în zadar!*

*Destinul azi ne chiamă la glorie și viață,
 Norocul ne surâde ca soarele de Mai;
 Români, e ora sfântă de veacuri așteptată,
 O groapă uriașă să-i facem lui Mihai.*

Eugeniu Revent

CUM SE SCRIE DIN GALIȚIA

Scrisorile ce urmează au trecut toate prin censura armatei austro-ungare și au fost scrise de pe câmpiile Galiției. Ele dovedesc inteligența invențioasă a Românului care găsește mijlocul de-a spune adevărul fără ca alții să-l înțeleagă.

Scrisorile se citesc mai bine cu harta Galiției în mână.

Stanislaw, 12 August 1914

Am ajuns în pace în „țara Polacilor“. Gândul ne poartă la Kiew, unde... credem mulți că o să ajungem curând. În drum ne-a primit, pretutindeni cu alai și muzică ungurească, care i-a înveselit pe bieții noștri soldați încât nu le mai tăcea gura ca la... pești. Cu cât ne apropiam de graniță, cu atât veselia *piscină* era mai generală. O s'o ducem bine...

*

Intre Stanislaw și Lemberg

Mâine, ziua Adormirii Maicei Domnului (28 August) mergem și noi la o nuntă. P'aci a fost o vijelie cumplită. Patru holde de grâu frumos... ca cel din părțile Sibiului au fost nimicite de grindină vrășmașă. Spicuri numai de-au rămas. (Cele patru regimente românești sacrificate prin prostia comandei supreme).

Cu mâncarea o ducem bine. Păcat numai că zile întregi n'avem după ce bea apă...

*

Lemberg, 2 Septembrie

Am auzit,—a stat doară în „Befehl“ (ordin de zi)!—că ai noștri i-au bătut strașnic pe sârbi, de i-au făcut ferfelită. Nici noi n'am fost mai slabi și i-am bătut pe Moscoviții ăia de-ți era mai mare dragul... De-acu cred că o să ne meargă și mai bine că ne vin în ajutor cei dela Timișoara și Budapesta. Suntem convinși că o s'o ducem ca și până acum tot cu... *sănătoasa*.

*

Sanok, 15 Septembrie

Cinci zile am fost tot pustii, umblând să dăm de Ruși, dar n'am văzut nici unul, așa s'au risipit în fugă. I-am potopit nu alta. Le-am dat bătaie după bătaie și de-o să mai fie așa vreo două săptămâni, suntem cu toții la... Tilișca (o comună lângă Sibiul).

*

Zboro, 18 Septembrie

Care vă să zică iarăși în „țara noastră“. Precum vezi și acum—tot înaintel Ura la toți (Zboro este o comună dincoace, de Carpați, în iudețul Saros).

ȘTIAM CĂ-I EA...

Știam că-i ea de la porțiță,
Cinc-o izbește decât ea?
Și azi cu flori e în cosiță,
O, Doamne-aș vrea să știu ce vrea!

În fiecare zi se bate
Cu toți copiii de pe drum,
Și vine-acî să-i fac dreptate,
Dar suntem supărați acum.

Gătită toată ca o floare,
Ea crede poate că mă 'npac,
C'atât e de lingușitoare
Și de șireată ca'un drac.

Mi-'ntinde o floare din cosiță,
Mă 'ntreabă supărat de săni,
Și stă ca o mironosiță
Cu ochii țintă în pământ.

Căpșoru-i cade blond pe umăr
Oftând c'un aer prefăcut,
Eu nasturii la haina-i număr,
Ce-ar fi s'o prind și s'o sărut?

Tot număr și mă prinde frica:
— Băete, iar de răs rămâi
În veci nu ai s'ajungi nimica
De nu te-o săruta ca 'ntâi.

A. Esca.

PREOCUPĂRI BISERICEȘTI

Pentru cine e deprins a vedea în Biserică o instituție necesară a noastră a tuturor, nu numai a preoților, e foarte interesant să observe în România atitudinea opiniei publice, față de Biserică,—o atitudine cu totul deosebită de ex. de cea din Transilvania. Acolo fiecare individ e legat de biserică, nu numai prin botez, ci și prin o serie întregă de drepturi și de datorii față de ea,—lucruri cari îi fac să îmbrățișeze cu interes și să se inspire dela ea pentru greutățile vieții. Nimeni nu consideră biserica ca o instituție de a doua mână, ci ca pe o instituție din care face parte în fiecare moment al vieții sale. De aceea și în presa din Transilvania întâlnești aproape zilnic informații și discuții serioase relative la biserică și la viața ei internă. Discuțiile acestea întăresc Biserica și prin ea pe fiecare individ.

În presa din România nu întâlnim decât foarte rar preocupări bisericеști. Presa, care are zilnic cele mai amănunțite și variate rapoarte despre crimele din țară întregă și despre cinematografe și despre „revistele“ cele mai picante, nu găsește decât foarte arareori prilejul de a se ocupa de chestii bisericеști, pe cari pare a le considera ca un patrimoniu al preoților numai. Și aceasta nouă, cari ve-

dem în Biserică instituția cea mai însemnată a unui stat, ni se pare o mare greșeală.

Reflexiunile acestea ni le-a provocat un articol din „*Neamul Românesc*“ No. 13, 1915, despre „Lipsa de preoți“. („*Neamul românesc*“ e singura foaie care se ocupă în mod statornic și de chestiuni bisericești). Din acest articol am rămas cu impresia că viața bisericească din România, pe care am avut până la un loc prilejul s'o cunoaștem, suferă în adevăr de multe rele adânci. În acest articol se susține, că tânărul preot poate ajunge la o parohie numai „cu mari cesiuni din domeniul conștiinței, cari te leagă pe viitor de nu mai ești un om cu cugetul, pe care ți-l-au format profesorii în școală. E o realitate crudă, de-ți vine să strigi: ah! de ce mi-a dat școala idealuri cari sunt atât de sălbatec contrazise? Mai bine mai necioplit sufletește și deci mai adoptat unui mediu pervers, decât suit așa de sus și trebuind să cadă așa de jos!“.

Credem că dacă presa cea mare, presa care-ți umple zilnic mintea cu tot ceace te poate înjosi, s'ar ocupa în mod statornic și cinstit de chestiunile bisericești, cele mai multe rele din Biserică s'ar îndrepta cu timpul.

Dr. G. S.

CRONICI

Politică.

Azi prieteni, mâine dușmani... — Soldații, aproape toți români, ai regimentului 50 austro-ungar dela Alba-Iulia, care luptă în Polonia au uimit atât de mult cu vitejia lor pe împăratul Wilhelm, încât el le-a conferit titlul de regiment de gardă și a decorat regimentul cu ordinul militar prusac cel mai înalt *Crucea de fier*.

Aceiași vitejie care te uimește și pe care azi o decorezi, mâine te va combate; în admirația ta nu se amestecă și un sentiment de groază, împărate?

Un mort: Dardanelele. — Mica familie a partizanilor Austro-Germaniei este în doliu. A murit copilul ei cel mai răsfățat: Dardanelele. Și cât ținuse la el, cât îl giugiulise. Cu orice prilej ea îl scotea la iveală, în lumea mare, și legase cele mai trainice nădejdi de el. Crezuse doar că el singur va mai fi în stare să salveze prestigiul și creditul familiei, atât de compromise. Acum, d. C. Argetoianu, i-a tăiat cu

un rece zâmbet de călău, firul vieții. D-sa arată că, în timp de pace Dardanelele ne vor fi deschise, *oricine* le-ar stăpâni. Orice stăpân va avea interesul, nu de a îngreui trecerea, atât de rentabilă și pentru el, a exportului nostru pe acolo. În timp de război însă, Dardanelele, fie internaționalizate, fie neutralizate, vor fi închise spre a le apăra, și atunci exportul nostru va fi și el imposibil. Dealtfel, soarta Belgiei și Luxemburgului ne arată valoarea tuturor tratatelor internaționale.

Singura soluțiune bună: stăpânirea României în Dardanele e imposibilă de realizat. Dealtfel, în ipoteza unui război cu Rusia, singura la care se gândesc cei cari ne sperie cu primejdia Dardanelelor, rușii ar bloca gurile Dunării și porturile noastre cu flota lor, fatalmente superioară, și atunci libertatea strămtorilor ar fi pentru noi fără valoare practică.

Soluțiunea, după d. C. Argetoianu, ar fi creierea de căi de comunicațiune pe uscat prin Bulgaria spre Marea Egee și prin Serbia spre Adriatică. Articolul d-lui Argetoianu apărut în „Revista cercului de studii al partidului conservator“, înlătură o gogoriță. Ea îngropă o problemă care a fost după d-sa, o „superfetațiune“.

Să înmormântăm deci cadavrul și să trecem la problemele noastre vii și adevărate.

O propagandă neiertată. — Revista populară a domnului S. Mehedinți, „*Duminică Poporului*“, face propagandă printre țărani pentru vederi politice cari sunt în contradicție cu sentimentul public și cu interesele cele mai vitale ale românismului întreg. Oricât de convins ar fi d. Mehedinți de dreptatea punctului de vedere al d-sale, credem că este o crimă ca astfel de lucruri să sca ducă în discuție într-o gazetă pentru țărani. Țărâניה României n'are nevoie de punctele de vedere personale ale nimănui în politica externă; ei îi trebuie un *cuvânt de ordine* pe care de mult îl așteaptă. Nimeni n'are dreptul să provoace în sufletul ei nesiguranță și nedumeriri acum când este vorba de îndeplinirea celui mai mare fapt din istoria neamului nostru întreg.

George Lazăr, premergătorul „trădătorilor de patrie“. — Motivul adevărat al plecării lui George Lazăr din Sibiiu, unde era profesor, la seminarul ortodox, n'a fost cunoscut până acum. De curând, pâr. dr. Ioan Lupaș, protopopul dela Săliște, a descoperit în arhiva din Budapesta mai multe documente relative la George Lazăr, între cari unul ne arată și cauza pentru care acesta a *trebuit* să plece din Transilvania.

Cineva, adică, l'a denunțat la guvern că este „franco-fil“ și că într-o grădină publică ar fi închinat în sănătatea lui Napoleon cel Mare („*in horto quodam publico bibit, pro sanitate Napoleonis, Gallorum imperatoris*“). Se înțelege că trădarea de patrie a fost consumată și vinovatul a trebuit să plece.

D. Dinu C. Arion publică în „Revista cercului de studii al partidului conservator“ o „Scrisoare din România“, care-i fusese cerută de *Deutsche Revue* și care în urmă, fusese refuzată de aceeași revistă „din sentimente de confraternitate de arme cu ungurii“.

Foarte caracteristic pentru *deutsche Sachlichkeit*, obiectivitatea germană. Dealtfel, lucrul este de mirat. Articolul e scris destul de greoi pentru a fi gustat în Germania, dar e tradus prea rău pentru România. D. Arion expune pe scurt istoricul chestiunii românești din Ardeal, spre a motiva atitudinea de azi a opiniei publice din România față cu puterile centrale. După expunerea nedreptăților pricinuite de unguri românilor ardeleni, d-sa încheie cu concluzia că trebuie să desrobim Basarabia. Poate această strașnică logică va fi făcut pe cei dela *Deutsche Revue* să-și aducă aminte de datoriile lor de „confraternitate de arme cu ungurii“. Așa pățește cine încearcă în asemenea timpuri, să fie neamț între români și român,—între nemți.

„**Informațiuni pentru membrii Ligei**“. — Liga a început să publice din nou pentru membrii ei—pentru foarte puținii ei membrii (abia ceva peste 2000)—„Informațiile“ cari apăreau acum câțiva ani. Este desigur o publicație foarte folositoare, dar credem că pentru timpurile acestea Liga ar fi trebuit să se servească de mijloace mai puternice de propagandă. Lumea românească așteaptă dela Ligă ziarul cotidian „Unitatea Națională“, conform hotărârilor congresului dela 14 Decembrie 1914, ziar care să se adreseze nu puținilor membrii ai Ligei, ci țării întregi, pe care s'o miște din zi în zi, așa cum au mișcat-o cuvântările dela cele două mari întruniri ale Ligei, dela București și dela Iași. Credem că Liga va da totuși, cel puțin de aci încolo, acest ziar, atât de necesar în timpurile de acum.

„**Cronica Moldovei**“. — Încă o revistă provincială nouă („revistă de cultură generală“). Apare la Bârlad, sub direcția profesorului A. Ștefănescu. E destul de bine redactată, destul de variată și de interesantă și, dacă ar rămânea numai la cultură și n'ar trece peste programul ei, făcând și politică, i-am putea ura mulți ani. Dar ea pare a veni în numele unei idei separatiste, ca și „Moldova“ d-lui Petre Carp, pe care o salută.

În răstimpul de 30—40 de ani—zice d. Ștefănescu în capul revistei—ne-am format o pătură cultă, superioară ca mentalitate, ca inteligență; ne-am format—cu câte sacrificii—un corp ingineresc, profesional, o pleiadă de artiști și oameni ai condeiului și în câteva luni războiul va suprima poate jumătate din ei. Nu crede nimeni că îi vom putea înlocui cu sașii rămași la vatră, sau cu finanții unguri pe cari îi vom anexa odată cu Ardealul. Atunci?!

Dar oare se poate o cucerire mare fără jertfe?

Dureri înăbușite. Ziarele românești din Ardeal au bunul obicei de a da, la Crăciun și la Paști, numere bogate, de câte 30—60 de pagini, cu un material ales care e o lectură binefăcătoare de sărbători.

Și la Paștile acestea au ieșit astfel de numere. „Românul“ din Arad, soșit aici cu o întârziere de 10 zile, e de astă dată numai de 32 de pagini, dar câte dureri și câte speranțe nu cuprind aceste puține pagini! Nu s'a scris gazetă românească în care să se fi zbatut sufletul românesc, așa ca în acest număr de Sf-ta Inviere. Bieții oameni, toți așteaptă zi de zi sfânta Inviere a neamului, cu un dor care-i consumă, dar ei nu pot spune ceace-i frământă. Căci mărturisirea lor ar fi o „trădare de patrie“. Dar cum tăcerea ar fi o și mai mare trădare față de ei înșiși, față de sufletul lor, față de neamul lor, ei vorbesc totuși. Astfel în articolele transparente și în poezii alegorice frații noștri de dincolo spun și ei crezul politic care azi animează toată suflarea românească: „Să fim una!“.

Ce așteaptă învățătorii din România? D-nul *D. Mihalache*, învățător în Topoloveni-Muscel, scrie în ultimul număr al revistei „*Vremea nouă*“, un articol în care se reoglindește sufletul și zbciumul învățătorimei române din zilele acestea. Iată ce e în sufletul acestei tagme de făuritori de suflete: „Noi învățătorii, cari am fost crescuți de dascălii noștri și cari am crescut la rându-ne generația cea tânără de azi în visul împlinirii idealului național—pe care nu-l înțelegem decât începând cu Ardealul și Bucovina — noi așteptăm ceasul de jertfă pentru desrobirea fraților de sub Unguri și de sub Nemți, prin sângele nostru—însuflețit de cel mai înalt eroism—și cu credința că va veni imediat și desrobirea noastră a celor liberi dinlăuntru.“

O mie cincisute de tineri învățători își ascut săbille să predea cu ele cea mai glorioasă lecție de istorie foștilor lor școlari, mai glorioasă decât toate acelea pe cari li le-au predat cu limba și cu inima în sala de clasă“.

Din parte-ne nu putem zice alta, decât: Dumnezeu să vă ajute ca să puteți preda această lecție glorioasă—cât mai curând.

Mișcarea culturală.

D. Iorga despre literatura din Ardeal. — Intr'un articol din „Drum drept“ (No. 9), d. N. Iorga vorbește despre „Poezia celor cari trăiesc“, cu o severă dreptate. D-sa stabilește crudul adevăr că astăzi avem „versuri cu toptanul“, dar că „poezie n'avem“... „Evoluția lipsește“... „Ca să poată fi frunza nouă, trebuie sârguința ascunsă a rădăcinilor, odihna, înlăuntru munca, lupta voinicească a mugurului cu gerul și vântul“.

Articolul se isprăvește astfel: „Și după toate catacombele de literatură care sunt azi revistele dela noi, lăuși cecace mai lasă să subsiste cenzura maghiară din gazetele de peste munți. Acolo sunt dureri sfâșietoare și griji peste puterea unui om. Se face ceva acolo. Și de aceea te prinzi cetind cu înduioșare versuri de „nespecialiști“,—până și dela bieții copii de școli primare, cari plâng în ritmul popular.“

Induioșare, mișcare în sufletul tău? Dar aceasta e menirea lite-

raturei. Și cum se produce ea oare? Prin „artă“? N'ași ști să spun, căci definițiile artei variază. Prin *poezie* însă desigur, căci sensul ei n'a variat niciodată, ci a fost totdeauna *cea mai înaltă formă de comunicație sigură și impersonală dela suflet la suflet.*

Concertul baritonului G. P. Văleanu. — Sâmbătă seara au răsunat în sala Ateneului și câteva doine ardelenesti.

Baritonul ardelean George P. Văleanu s'a dovedit cu acest prilej un cântăreț cu multe însușiri alese. O voce clară, melodioasă și puternică, dacă s'ar imbina cu o serioasă cultură muzicală și cu o înaltă mare putere de pătrundere, i-ar putea asigura d-lui Văleanu un viitor artistic din cele mai frumoase. Acompaniamentul la pian a fost susținut, cu multă înțelegere și eleganță, de către cunoscutul pianist și compozitor lugojan, d. Liviu Tempea, care a executat, deosebit, și câteva arii clasice și românești. Concertul s'a dat cu concursul tinerilor scriitori: I. Al. George, Al. T. Stamatiaș, Mihăescu-Nigrim și V. Stoica, cari au citit din versurile lor.

Din calvarul intelectualului român ardelean. — D. profesor Virgil Popescu povestește în „Ardealul“ dela 25 Martie a. c., următorul episod caracteristic pentru stările din Ungaria, episod de felul căruia ar putea povesti aproape fiecare intelectual român care a trecut în țară. „În 1882 mi-am luat în Budapesta censura de profesor din filologia română, latină și elină (adică dreptul de a fi numit profesor titular pentru orice liceu din Ungaria, din aceste obiecte). Aproape doi ani m'am luptat apoi să iau postul de profesor de românește care se creiașe, se vede numai de formă, la liceul unguresc din Lugoj, unde îmi făcusem eu studiile secundare și unde doream să muncesc în cerc modest de activitate. Văzând că mi se pun tot felul de piedici, m'am dus la Budapesta să-mi susțin dreptul de a ocupa această catedră, dar șeful de secție din minister, directorul general al învățământului secundar de pe atunci dr. Klamarik, mi-a spus-o verde în față: „D-ta ești daco-romanist și dacă vrei, te pot numi profesor la Nyitra, dar la Lugoj nu“. Acest oraș este în nordul Ungariei în slovacime și acolo aveam rolul să fac pe agentul de propagandă ungurească printre slovaci, precum erau trimiși alți profesori de origină slovaci, să facă asemenea propagandă prin liceele din ținuturile românești.

Am preferat atunci să viu în țară, unde mi s'a făcut rost de catedră întâi la Ploești și în urmă la București“.

Încă cinci făclii stinse. — Afară de jurnalele și revistele din Ardeal, cari au încetat de a mai apărea în cursul războiului și despre cari a scris în numărul trecut părintele Moța, au mai încetat încă cinci reviste și anume: „Foaia școlastică“ din Blaj, „Vatra școlară“ din Sibiu, „Reuniunea învățătorilor“ din Arad, „Educatorul“ din Orovița și „Gazeta învățătorilor“ din Șimlău. Astăzi nu mai apare nici o revistă școlară românească în întreg Ardealul.

† **Gheorghe Moian.** Duminică în 29 Martie 1915, a încetat din viață în București, Gheorghe Moian, profesor la seminarul Central și școala normală.

Gheorghe Moian s'a născut la anul 1854 în comuna Voila, comitatul Făgărașului, în Ardeal.

După absolvirea cursurilor teologice la seminariul Andreian din Sibiu a fost numit învățător la școlile elementare din Brașov. Eforia bisericii Sf. Nicolae din Brașov l'a trimis mai târziu în Germania pentru a se perfecționa în lucrul manual. Inapoiat din Germania, Moian a fost numit profesor de lucru manual la Brașov, apoi la Seminarul din Sibiu. Trecând acum vre-o 20 ani în România, aci a dezvoltat o activitate rodnică, până la moarte.

„**Națiunea**“, e titlul unui nou ziar naționalist-democrat ce apare în București de două ori pe lună. În articolul prim al No. 1; el își fixează rostul astfel: „O gândire nouă, o formă nouă, și mai presus de toate o forță morală necunoscută aproape tuturor ziarelor, iată ce vrea să înfățișeze noul ziar al cărui nume este așa de sugestiv, *Națiunea*, în mersul evolutiv al societății noastre“. Urăm noului confrate viață lungă și roade bogate.

BCU Cluj / Central University Library Cluj Ecouri.

Contele Andrassy declară în numărul de Paști al ziarului „Die Zeit“ că ungerii nu sunt obosiți și nu doresc pacea. Declarația sa trebuie să ne bucure. Nici noi nu am dori să ne luptăm cu un dușman ajuns la sfârșeală.

Să sperăm că ungerii nu ne vor lua prilejul unei victorii onorabile și gloriase.

Aducem la cunoștința cetitorilor noștri, că prima ediție din lucrarea: „Ardealul, Banatul, Crișana și Maramurașul“, datorită prietenilor și colaboratorilor revistei noastre dd. Enescu, fiind epuizată, în curând va apare a doua ediție, revăzută și completată cu date noi, după ultimele statistice publicate.

Cartea d-lor Enescu fiind de un mare interes, mai ales între împrejurările actuale, o recomandăm cu căldură tuturor cetitorilor acestei reviste.

Epiloguri. Un cetitor ne pune întrebarea, ce-o fi făcând oare autorul lui „*Grossoesterreich*“ în fața desmintirilor date de realitate.

Ce-o fi făcând nu știm. Atât doar că petrece în Svițera liberă și lasă evenimentelor sarcina de a continua opera începută de d-sa.

Volumul al doilea l-au și terminat evenimentele. El poartă titlul „*Kleinoesterreich*“. Volumul din urmă e în preparație și va purta titlul „*Keinoesterreich*“.

BIBLIOGRAFIE

Victor, Eftimiu, Poveștile focului	Lei 2.—
E. Demolis, In ce stă superioritatea Anglo-Saxonilor	" 2.—
Iul. Giurgea-Bradul, Oameni din Ardeal	" 2.50
M. S. Regina Maria, Visătorul de Vise, fantasmă	" 2.—
N. Davidescu, Sfinxul	" 2.—
V. Pop, Cât ești de frumoasă!	" 2.—
O. dragoste din ochi	" 2.—
E. Heroveanu, Tratat teoretic și practic de Procedură Civilă vol. I fasc. I	" 3.50
A. de Mausset, Cele două iubite, traducere	" 0.30
N. N. Hârjeu, Sărutarea, poezii	" 2.—
C. Flammarino, Dumnezeu în natură trad. de Mihălcescu	" 2.—
G. T. N-Varone, Existența, munca, plictiseala și minciuna	" 1.—
Constanța Zissu, Aquarele, poezii	" 1.50
Const. Hălăceanu, Condițiuni pentru prepararea și susținerea Războiului	" 0.75
Ion San-Giorgiu, Don Juan Sentimental poem dram.	" 1.—
Dante, Divina comedie Infernul trad. de N. Gane	" 2.—
N. Radivon, D-nul Tudor dramă istorică	" 2.—
Napoleon I, viața și faptele lui, trad. de L. I. Nădejde	" 3.50
Dr. J. Grămadă, Mihail Eminescu, (contribuțiuni la studiul vieții și operei sale)	" 1.25
M. Musceleanu, Scont și politică de scont comparată	" 2.50
I. D. Protopopescu, Germania și Războiul European	" 1.50
Antim, Ivireanu, Predici	" 2.—
G. Olărașu și Const. Răuleț, Chemarea Cinematografului	" 1.—
Locot. Mih. Victor, Norme Călăuză în exercițiile de noapte la unitățile de infanterie	" 2.25
N. Rădulescu-Niger, Pentru Patrie, roman erocic	" 2.25
I. Ursu, Idealul nostru, articole politice și conferințe	" 2.—
Dr. I. N. Angelescu, Cunoașterea și conducerea Pieții Economice	" 5.—
I. L. Caragiale, Abu-Hasan	" 2.50
Titu Maiorescu, Critice vol. I și II	" 2.—
M. D. Rădulescu, Eroice poezii	" 2.—
F. A. Kirkpatrick, Bazele studiului copilului	" 3.—
L. Georgescu-Gruian, Metode noi de cultură Dry-Farming, Lister, Riff-Bourdiol	" 2.50
G. T. Ionescu, Jurisprudența Română pe 1914	" 15.—
Victor Eftimiu, Ringala dramă istorică în 5 acte	" 2.—
Zaharia Bârsan, Ca mâini va bate ceasul!	" 2.—
N. Iorga, Desvoltarea ideii unității politice a Românilor	" 1.25
" Istoria Românilor din Ardeal și Ungaria	" 3.75
" Ce este un monument istoric	" 25
" Conspirații și scandaluri bisericesti	" 20
V. P. și N. I. Transilvania, Banatul, Crișana și Maramurașul cu o hartă etnografică	" 5.—
Găteiu Ștefan, Studiu asupra Băncilor și cooperativelor românești din Transilvania și Ungaria	" 1.25
I. Enescu, Ardealul, Banatul, Crișana și Maramurașul din punct de vedere Agricol, Cultural și Economic	" 4.—
Dr. I. D. Ghiulamila, Primele ajutoare de dat răniților pe câmpul de Resbel	" 1.50
Toate aceste cărți și publicațiuni se găsesc de vânzare la Librăria	
A. A. Stănculescu Bd. Elisabeta No. 5 (Eforie).	

LIBRĂRIA A. A. STĂNCIULESCU

BULEVARDUL ELISABETA No. 5.

Aduce la cunoștința onor. cetitorilor „Tribunei“ că are în depozit: toate scrierile românești din țară și de peste hotare; în special depozitul: Minerva, Flacăra, Neamul Românesc, Academia Română, Casa Școalelor, ed. Vieței Românești, Bibl. pentru toți, Bibl. Cosinzeana, Bibl. Lumina, Bibl. Comisiunii Monumentelor Istorice, Bibl. Agricultorului, etc. Cât și publicațiunile colaboratorilor „Tribunei“. Deasemenea Bibliotecile streine; Bibl. Ollendorf, Moderne Bibliothèque, Bibl. Nelson ed. Franceză și Engleză, Les meilleurs livres, les meilleurs auteurs classiques Tauchnitz edition, Biblioteca „In Extenso“, etc., etc.

Efectuează ori ce comenzi de cărți din ori ce ramură de studiu.

Articole de Papeterie fină: casetărie, obiecte de fantezie, registre de contabilitate, furnituri pentru birouri comerciale și administrative.

— Prețuri convenabile —